

μακρόθεν μακράν σειράν Ἑλλήνων βαδίζόντων ὁ εἰς μετὰ τὸν ἕτερον. Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐνοήσω διατὶ ἐβάδιζον οὕτω πω, ἀλλὰ ταχέως ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν γέρων φέρων τὴν ἑλληνικὴν ἔθνικὴν στολήν, ἔχων τὴν κόμην πολιάν, ῥίνα κυρτὴν ὠραιότατην καὶ ζωρούς ὀφθαλμούς ἐπλησίασε τὸν συνοδοιπόρον μου καὶ ἠσπάσατο αὐτόν. Μετὰ ταῦτα ἠρώτησεν αὐτὸν ἑλληνιστὶ περὶ τῆς ὑγείας αὐτοῦ καὶ τῷ εἶπε μειδιῶν «ἠσπάσθης δωδεκάμηνον βρέφος.» Ἦτο δὲ οὗτος ὁ ἔνδοξος Κολοκοτρώνης, ὅστις ὑπεμείνησεν ἡμᾶς διὰ τοῦ χαριεντισμοῦ τούτου ὅτι πρὸ ἑνὸς ἔτους ἦτο καταδεδικασμένος εἰς θάνατον καὶ ἔλαβεν ἀμνηστίαν, ἔκτοτε δὲ ἐπομένως ἤρξατο ζῶν ἐκ νέου. Ἡκολούθει αὐτὸν Νικηταρᾶς ὁ Τουρκοφάγος καὶ οἱ λοιποὶ αὐτοῦ ὄπαδοί, θριαμβεύοντες μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐκ τῆς εἰρκτικῆς ἀπελευθερώσεως αὐτοῦ καὶ δεικνύοντες αὐτῷ τὴν πόλιν τοσοῦτον ἀλλοιωθεῖσαν μετὰ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀπέλασιν τῶν Τούρκων.

1. Ἐν τῷ ῥωσικῷ πρωτοτύπῳ εἶνε γερμανιστὶ γεγραμμένον τὸ ὄνομα τῆς Ὁδοῦ Ἑρμοῦ, *Hermes Strasse*.

2. Τὸ βαυαρικὸν *Kaφενεῖον*, τὸ μόνον ἐν Ἀθῆναις, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἄνετον καὶ εὐχάριστον συνευκτηρίον, τὸ μόνον comfortable, ὡς θὰ ἔλεγον Ἄγγλος, ἔκειτο παρὰ τὴν Ἀγίαν Τριάδα, ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Ὁδοῦ, συνεχομένης τότε μετὰ τῆς ἐρμαϊκῆς, διὰ καὶ ὁ Ῥώσος περιηγητὴς τίθησι τοῦτο κατὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ. Ὡς ἐκ τῆς ὀνομασίας δὴλον, συνετήρουν αὐτὸ οἱ τότε ἐν Ἀθῆναις Βαυαροί, στρατιωτικοὶ τε καὶ μὴ, καὶ πάντες ἐν γένει οἱ Γερμανοί· οὐκ ὀλίγοι δὲ ὅμως καὶ οἱ εἰς αὐτὸ φοιτῶντες Ἕλληνες. Ἦτο δὲ τὸ *Baυαρικὸν Kaφενεῖον* ἢ τὸ *Grüner Baum*, ὃ ἐστὶ *Πράσινο δένδρον*, ὡς ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον ἐκάλλουν αὐτὸ οἱ ἰδρύσαντες—, λέσχη μᾶλλον ἢ καφενεῖον. Καὶ τῷ ὄντι ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ μικρὸν ἀναγνωστήριον, ἀξιόλογον ἐστιατόριον κρῦνον φαγητῶν, ἐξετελοῦντο μουσικαὶ συναυλίαι, ἐξήγοντο λαχεῖα διαφόρων ἀντικειμένων, ὡς τὰ ἐν τοῖς θεάτροις δι' ὧν ἐνίοτε λήγει ἡ παράστασις· ἐν δὲ τῷ κήπῳ, ἔνθα καὶ χοροὶ ἐγίνοντο ἢ μᾶλλον ἠτοσχευεδιάζοντο, ἔπαιζον οἱ θαμισταὶ τὸ γνωστὸν σφαιροπαίγιον *Kegel Bahn*. Τὸ *Πράσινο δένδρον* ἐτίμησε καὶ ὁ ἀείμνηστος βασιλεὺς Ὀθων, εἰκοσάτης τότε ὢν, ὡς ἐνθυμῶνται πλεῖστοι ἐν Ἀθῆναις, ἰδόντες αὐτὸν πλέον ἢ ἀπαξ εἰς τὸ *Kegel Bahn* γυμναζόμενον. Τοιοῦτον δὲ ὁ πόλεμος ἐρεπιπῶνα εἶχε καταστῆσι τὰς Ἀθῆνας καὶ τοιαύτη ἡ τῶν οἰκημάτων σπάνις, ὥστε ὁ ταπεινὸς οἰκίσκος, ὁ μόλις ἐκ τριῶν μικρῶν χωρισμάτων καὶ μαγειρείου ἀπαρτιζόμενος, ὁ φιλοξενῶν τὴν σιγῆλὴν τῶν Γερμανῶν καὶ τὴν καλόεσαν τῶν Ἑλλήνων ἐθυμίαν, ἔθεωρετο ὡς πολυτελεὲς οἰκοδόμημα. Ὁ φαίδρος ἐκείνος οἰκίσκος, ἔνθα ποταμῆδὸν ἔρρευσε ὁ ἀφρώδης ζυθος, καὶ ἔνθα ἀντήχησαν τὸ πρῶτον ἐν Ἀθῆναις αἱ μαγευτικαὶ τοῦ Μόζαρτ καὶ τοῦ Ῥοσσίνι μελωδίαι, μεθ' ὧν συνεζευγνύετο μακρόθεν ἡ φωνὴ τοῦ Ἑλλήνος φουτανελάφορου ἐκεῖ που πρὸς τὸ Χασσεκὴ περιδιαβάζοντας ἐπὶ γῆς τέλος ἐλευθερίας καὶ ψάλλοντος ἀφώδως Ὡλυγηρὸν καὶ κοπτερὸν σπαθίμου, σώζεται καὶ νῦν, καὶ εἶνε ὡς τότε καφενεῖον ἐξοχικόν. Εὐκόλως δὲ ὁ παροδότης ἀναγνωρίζει αὐτὸ μετὰ τοὺς πρώτους τῆς ὁδοῦ οἰκίσκους ἐκ τῶν πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ πρᾶσινοπῶν ξυλίων κικχλίδων, αἵτινες φράσσουσι παρημελημένον κήπον παντα-

χόθεν καταρρέοντα, οὕτως τὰ φθισίοντα δένδρα ἐκχουσί τε τὸ πένθιμον, ὅτι εἰ ἐκλαίον τὴν ὀσημέραι ἐκλείπουσαν αὐτῶν ζωήν. Τὸ σημερινὸν καφενεῖον, ἐν καταστάσει νεο-ἀρχαϊότητος περιελθὸν, οὐδὲν τοῦ ἀρχαίου κλέους διέσωσεν, εἰμὴ τὸ ὄνομα τὸ *Πράσινο δένδρον*, γεγραμμένον διὰ πρᾶσινων χαρακτήρων παρὰ τὴν εἰσοδὸν πέρει πρᾶσινης γελοιογραφίας δένδρου. Ἀλλὰ φεῦ! ὄνομά τε καὶ εἰκὼν πρὸ ἑνιαυτοῦ ἀπεσβέσθησαν. *Sic transit gloria mundi*.

3. Πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσίας ἦτο τότε ὁ Κατακάξης.

4. Ἐνοεῖ τὸ γαλλιστὶ ἐκδεδομένον τὸ 1835 γνωστὸν τοῦ *Πιτάκη* σύγγραμμα *L'Antienne Athènes*.

5. Τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο ἦτο ἐν τῇ νῦν οἰκίᾳ Ὀριγῶνη ἀπέναντι τοῦ Κακουργιοδικείου, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ τότε ἰταλοῦ Κακάλη. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶνε ὅτι ἡ συρροὴ τῶν προσερχομένων τῷ τοιαύτῳ, ὥστε ἔξω τῆς ὕρας ἐσχηματίζετο τὸ δὴ λεγόμενον *ὄρα*. Οὐδόλως δὲ παράδοξον, διότι περὶ τὰς πεντεκαίδεκα χιλιάδας ψυχῶν ἦλθον εἰς Ἀθῆνας μετὰ τὴν τοῦ βασιλεῦς Ὀθωνος ἐκ Ναυπλίου ἄφιξιν. Πλὴν δὲ τοῦ ἰταλικοῦ τούτου ξενοδοχείου ὑπῆρχε καὶ γαλλικὸν ἐστιατόριον (*Restaurant*) κατὰ τὴν συνοικίαν τῆς Πλάκας, παρὰ τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Ῥάδου.

6. Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσίας κατῴκει ἐν τῇ κατὰ τὴν Πλάκαν μεγάλῃ οἰκίᾳ Παπαρρηγοπούλου. Ἐπειδὴ δὲ τότε δὲν ὑπῆρχον πέρει ἄλλαι οἰκίαι, ἐφαίνετο ἐκείθεν καὶ τὸ Ὀλυμπιεῖον καὶ ὁ Ἰλισσὸς καὶ ὁ Ὑμηττός.

7. Τὸ γερμανικὸν νεκροταφεῖον ἦτο παρὰ τὴν Καλλιρρόην ἔνθα τὸ ἐκκλησιεῖον τῆς Ἀγίας Φωτεινῆς.

8. Ἡ ἐξοχικὴ οἰκία τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ῥωσίας ἦτο αὐτῇ ἐκείνῃ ἢ ἔχει σήμερον ὁ κ. Ρικάκης ἐν Ἀμπελοκήποις.

9. Ἐν Ἀθῆναις μὲν ἐξεδίδοντο τῷ 1834—1838 ὁ *Σωτῆρ Sauveur* ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ, καὶ ἡ Ἀθῆνα τῷ 1832—1861. Ἐν δὲ Ναυπλίῳ Νομικὴ Ἐφημερίς.

Τῶν ἐφημερίδων τούτων πλήρη σώματα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ περιεκτικωτάτῃ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς, ὀσημέραι πλουτιζομένη τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ τῷ ζήλῳ τοῦ ἀκαμάτου Ἐφόρου αὐτῆς κ. Τιμολέοντος Φιλήμονος, ὅστις συνεχίσας τὸ ἔργον τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Τερτσέτου προήγαγεν αὐτὸ τεραστίως.

10. Τὸ πρῶτον ἀνάκτορον τοῦ Ὀθωνος ἔκειτο ἔνθα νῦν τὸ Βουλευτήριον. Εἶχε δὲ κατασκευασθῆ μεγάλη ἐπιμήκης αἴθουσα φυλὴν, ἔχουσα ἀντὶ ὀροφῆς οὐρανὸν ἐξ ὑφάσματος ἐρυθροῦ πολυπύχου ἐν εἰδει σιᾶδός, ἐν ἣ ἐτελοῦντο οἱ χοροὶ. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς νυμφεθεὶς τῷ 1837 μετεκομίσθη εἰς τὴν οἰκίαν ἔνθα νῦν ἡ Διεύθυνσις τῆς διοικητικῆς ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καὶ Παιραιῶς, ἥτις διὰ τοῦτο καὶ μέχρι τοῦ νῦν *παλαῖον παλάτι* ὑπὸ τῶν ἀπλουστέρων ὀνομάζεται. Τὸ δὲ ἐγκαταλειφθὲν ἀνάκτορον ἐχρησίμευσεν ὡς κατάστημα τῆς Ἑθνικῆς τοῦ 1843 Συνελεύσεως, ἥτις συνέταξε τὸ Σύνταγμα, καὶ μετὰ ταῦτα ὡς Βουλευτήριον, ὅπερ πυρποληθὲν ἔπειτα, παρέμεινεν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸ ὄνομα *Καὺμένη Βουλῆ*.

11. Ὁ κόμης Ἀρμανσπεργ κατῴκει ἐν ταῖς δύο συνηγομέναις οἰκίαις τοῦ Δ. Βλαχούτση, νῦν δὲ τοῦ Κ. Σηλιωτάκη, ἥτοι ἐν τῷ παλαιῷ Πολυτεχνεῖῳ. Ἐν δὲ τῷ ἀπέναντι αὐτῶν οἰκοδομηματι ἔνθα σήμερον τὸ Ὡδεῖον ἦσαν τὰ γραφεῖα τῆς Ἀντιβασιλείας.

12. Ταῦτα περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως λέγει καὶ ὁ Σουρμελῆς ἐν τῇ *Ἱστορίᾳ* τῶν Ἀθηνῶν, σελ. 305. «Ἐπειδὴ ἡ πόλις εἶχε κατασταθῆ ὅλην ἐρείπιον διὰ τὰ περιστατικά τῶν πολέμων, ἦτον ἐπάναγκες νὰ διαγραφῆ ἐξ ἀπαρχῆς εἰς νέον σχέδιον ὁ σχηματισμὸς αὐτῆς πρὸς τὸ καταλληλότερον τῆς θέσεως μέρος· καὶ ἔνεκα τούτου οἱ ἀρχιτέκτονες Σιαουβέρ καὶ Κλεάνθης ἐπεχειρήσαν οἱ πρῶτοι τὸ ἔργον τῆς σχεδιάσεως. Ἐ-